

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Kováčovej a členov senátu JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD. a JUDr. Evy Babiakovej, CSc., v právnej veci žalobcu: **Stredoslovenská energetika**, proti žalovanému: **Slovenská obchodná inšpekcia, Ústredný inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie so sídlom v Bratislave**, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia a postupu žalovaného č. SK/0799/ 99/2008 zo dňa 22.decembra 2008, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 21 S 15/2009-37 zo dňa 20. októbra 2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 21 S 15/2009-37 zo dňa 20. októbra 2009 **m e n í** tak, že rozhodnutie žalovaného č. SK/0799/99/2008 zo dňa 22.decembra 2008 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.

Žalobcovi náhradu trov konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Žiline napadnutým rozsudkom č.k. 21 S 15/2009-37 zo dňa 20.októbra 2009 podľa ustanovenia § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku zamietol žalobu žalobcu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. SK/0799/99/2008 zo dňa 22. decembra 2008, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Inšpektorátu Slovenskej obchodnej inšpekcie so sídlom v Žiline pre Žilinský kraj č. P/0457/05/2008 zo dňa 3.októbra 2008. Inšpektorát Slovenskej obchodnej inšpekcie so sídlom v Žiline pre Žilinský kraj (ďalej len prvostupňový správny orgán) rozhodnutím č. P/0457/05/2008 zo dňa 3.októbra 2008 uložil podľa ustanovenia § 24 ods. 1 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení účinnom v čase vydania rozhodnutia (ďalej len zákon o ochrane spotrebiteľa) žalobcovi pokutu vo výške 20 000,- Sk (663,87 €) pre porušenie povinnosti predávajúceho:

- podľa ustanovenia § 18 ods. 4 zákona o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého je predávajúci povinný vybaviť reklamáciu spotrebiteľa ihneď, v zložitejších prípadoch do troch pracovných dní. Kontrolami dňa 1.augusta 2008 a dňa 14.augusta 2008 bolo zistené, že predávajúci reklamáciu spotrebiteľa zo dňa 22.apríla 2008 preukázateľne nevybavil v lehotách uvedených v zákone o ochrane spotrebiteľa,
- podľa ustanovenia § 18 ods. 6 zákona o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého je predávajúci povinný vydať spotrebiteľovi písomný doklad o spôsobe vybavenia reklamácie v lehote 30 dní od jej uplatnenia. Kontrolami bolo zistené, že na vyššie uvedenú reklamáciu nebol spotrebiteľovi vydaný doklad o spôsobe jej vybavenia v zákonom stanovenej lehote.

Prvostupňový správny orgán svoju vecnú príslušnosť vyvodil z ustanovenia § 3 ods. 1, § 3 ods. 2 písm. e/, § 4 ods. 1, § 4 ods. 2 zákona č. 128/2002 Z.z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o kontrole vnútorného trhu), § 20 zákona o ochrane spotrebiteľa.

Krajský súd mal za preukázané, že u žalobcu inšpektori prvostupňového správneho orgánu vykonali v dňoch 1.augusta a 14.augusta 2008 kontrolu a zistili porušenie ustanovení § 18 ods. 4 a ods. 6 zákona o ochrane spotrebiteľa, a to z dôvodu, že spotrebiteľ dňa 22.apríla 2008 uplatnil telefonicky reklamáciu súvisiacu s vysokou faktúrou za odber elektriny na zákazníckom centre žalobcu, pričom písomné potvrdenie o prijatí reklamácie bolo zo strany predávajúceho (žalobcu) zaslané spotrebiteľovi dňa 22.mája 2008, a v tomto liste bolo oznámené spotrebiteľovi predĺženie termínu vybavenia reklamácie do 20.júna 2008, pretože pri riešení reklamácie sa vyskytli skutočnosti, ktoré si vyžadujú dlhší čas riešenia. Predávajúci vybavil reklamáciu spotrebiteľa tým, že ju neuznal (2.júna 2008) a trval na doplatení sumy 41 192,- Sk (1367,32 €). Žalobca teda nedodrжал formálny postup pri vybavovaní spotrebiteľských reklamácií, keď nevybavil spotrebiteľskú reklamáciu zo dňa 22.apríla 2008 v zákonom stanovenej lehote a spotrebiteľovi nevydal doklad o spôsobe vybavenia reklamácie do 30 dní od jej uplatnenia. Kontrola bola zameraná na vzťah predávajúci – spotrebiteľ a nie na vzťah dodávateľ elektriny – odberateľ elektriny. Z listiny označenej ako reklamácia – predĺženie termínu č. 1800-654/2008-AE05 zo dňa 22.mája 2008 vyplýva, že žalobca zasielal spotrebiteľovi písomnosť, v ktorej uviedol, že predlžuje lehotu na vybavenie jeho reklamácie zo dňa 22.apríla 2008, v ktorej reklamuje faktúru za dodávku elektriny na tam uvedené odberné miesto, do 20.júna 2008. Žalobca listinou označenou ako reklamácia – vyjadrenie č. 1800/687/2008-AE05 zo dňa 2.júna 2008 spotrebiteľovi oznámil, že neuznal jeho reklamáciu a zotrval na úhrade nedoplatku vo výške 41 172,- Sk (1367,32 €).

Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutia správnych orgánov oboch stupňov sú v súlade so zákonom. Krajský súd sa stotožnil s názorom vysloveným v odôvodnení rozhodnutia žalovaného, že v danom prípade pri aplikácii ustanovenia § 20 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa bolo v právomoci Slovenskej obchodnej inšpekcie konať a rozhodnúť vo veci kontroly dodržiavania povinností uložených podľa zákona o ochrane spotrebiteľa. Štátna energetická inšpekcia v zmysle osobitného predpisu – zákona č. 656/2004 Z.z. o energetike v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o energetike) má presne vymedzené kompetencie, resp. pôsobnosť, a to v ustanovení § 65 ods. 1 písm. a/ až písm. f/ a ani podľa bodu 3 § 65 ods. 1 písm. f/ citovaného

zákona jej neprislúcha právomoc konať a rozhodovať vo veciach zákona o ochrane spotrebiteľa. Právomoc Štátnej energetickej inšpekcie je vymedzená nielen v zákone o energetike, ale aj v špeciálnych právnych predpisoch. Krajský súd bol toho názoru, že Štátna energetická inšpekcia nevykonáva dozor nad dodržiavaním povinností uložených zákonom o ochrane spotrebiteľa, a to vo vzťahu k ustanoveniam § 18 ods. 4 a ods. 6 (reklamačné konanie).

Krajský súd poukázal na to, že podľa článku XIII – konkrétne bodu 13.1 až 13.4 Obchodných podmienok žalobcu je zrejmé, že je možné uplatniť reklamáciu fakturácie elektriny, ak vzniknú chyby pri fakturácii elektriny nesprávnym odpočtom, použitím nesprávnej konštanty, po použití nesprávnej sadzby, početnou chybou a pod., a v tom prípade majú odberateľ a dodávateľ nárok na vyrovnanie nesprávne fakturovanej čiastky. Bolo nepochybné, že spotrebiteľ reklamoval faktúru za elektrickú energiu.

Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom navrhol rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Namietal, že v predmetnej veci nebola daná právomoc Slovenskej obchodnej inšpekcie na prejednanie veci, ale Štátnej energetickej inšpekcie podľa § 65 ods. 1 písm. a/ bod 3 zákona o energetike. Tvrdil, že krajský súd nesprávne posúdil právomoc štátnej energetickej inšpekcie podľa zákona o energetike, a v odôvodnení rozsudku sa vôbec nezaoberal § 20 zákona o energetike. Poukázal na ustanovenie § 20 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého kontrolu nad dodržiavaním povinností ustanovených týmto zákonom vykonávajú orgány dozoru. Ďalej uviedol, že v žiadnom ustanovení zákona ochrane spotrebiteľ nie je uvedené, že orgánom dozoru nemôže byť a nie je Štátna energetická inšpekcia. Právomoc Slovenskej obchodnej inšpekcie je daná len v prípade, keď orgán dozoru nemožno určiť. Ak však je možné orgán dozoru určiť (Štátnu energetickú inšpekciu), nemôže byť založená právomoc Slovenskej obchodnej inšpekcie.

Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že sankcia bola uložená za nedodržanie postupu v súvislosti s jej vybavením. Postup v súvislosti s reklamačným konaním upravuje ustanovenie § 18 zákona o ochrane spotrebiteľa a nie podľa zákona

o energetike. Je nepochybné, že Štátna energetická inšpekcia vykonáva dozor aj v súvislosti so zabezpečením ochrany odberateľov elektriny v domácnosti, avšak rozsah jej právomoci stanovuje ustanovenie § 65 ods. 1 zákona o energetike. V poznámke pod čiarou k ustanoveniu § 65 ods. 1 sa uvádzajú osobitné predpisy, ktorými sú: zákon č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike v znení zákona č. 99/2007 Z.z., zákon č. 17/2007 Z.z. o pravidelnej kontrole kotlov, vykurovacích sústav a klimatizačných systémov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 10 zákona č. 555/2005 Z.z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 246/2006 Z.z. o minimálnom množstve pohonných látok vyrobených z obnoviteľných zdrojov v motorových benzínach a motorovej naftě uvádzaných na trh Slovenskej republiky, zákon č. 309/2009 Z.z. o podpore obnoviteľných zdrojov energie a vysoko účinnej kombinovanej výroby a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa žalovaného Štátna energetická inšpekcia nie je oprávnená vykonávať dozor nad dodržiavaním povinností stanovených zákonom o ochrane spotrebiteľa. Žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, že v danom prípade bola oprávnená vykonávať dozor nad dodržiavaním porušených povinností práve Štátna energetická inšpekcia. Pre posúdenie prípadu je rozhodujúce, že konaním žalobcu ako predávajúceho boli porušené povinnosti v zmysle § 18 ods. 4 a ods. 6, § 20 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 212 Občianskeho súdneho poriadku), a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania rozsudkom, ktorý verejnej vyhlásil (§ 156 ods. 1, § 250ja ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) s tým, že termín verejného vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne päť dní pred vyhlásením na úradnej tabuli Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jeho internetovej stránke www.nsud.sk.

Najvyšší súd Slovenskej republiky viazaný odvolaním (§ 212 Občianskeho súdneho poriadku) skúmal právomoc Slovenskej obchodnej inšpekcie a Štátnej energetickej inšpekcie v súvislosti s ochranou práv odberateľa elektriny v domácnosti

ako spotrebiteľa s cieľom zistiť, či rozhodnutie v správnom konaní vydal subjekt vecne príslušný na konanie a rozhodnutie vo veci, t.j. či rozhodnutie je alebo nie je paaktom.

Pôsobnosť (t.j. okruh štátnych záležitostí, v ktorých má byť činná, resp. právom stanovená aktivita orgánu verejnej správy v rámci jemu vymedzených vecí) Slovenskej obchodnej inšpekcie je primárne zakotvená v zákone o kontrole vnútorného trhu. Slovenská obchodná inšpekcia je orgánom kontroly vnútorného trhu a vo svojej kontrolnej a rozhodovacej činnosti je nezávislá; ide o štátny orgán podriadený Ministerstvu hospodárstva Slovenskej republiky (§ 3 ods. 1, ods. 2 uvedeného zákona). Člení sa na Ústredný inšpektorát a inšpektoráty Slovenskej obchodnej inšpekcie, ktoré sú v správnom konaní orgánmi prvého stupňa. Slovenská obchodná inšpekcia kontroluje vnútorný trh podľa § 2 zákona o kontrole vnútorného trhu a podľa osobitných zákonov, ktorými sú okrem iných Občiansky zákonník a zákon o ochrane spotrebiteľa (poznámka pod čiarou č. 1 k § 4 ods. 1 zákona o kontrole vnútorného trhu). Ďalej sú v citovanom zákone upravené oprávnenia a povinnosti inšpektorov Slovenskej obchodnej inšpekcie, práva a povinnosti kontrolovaných osôb, ukladanie sankcií za porušenie povinností, spolupráca s orgánmi verejnej správy a združeniami na ochranu spotrebiteľa.

Zákon o ochrane spotrebiteľa upravuje práva spotrebiteľov a povinnosti výrobcov, predávajúcich, dovozcov a dodávateľov, pôsobnosť orgánov verejnej správy v oblasti ochrany spotrebiteľa, postavenie právnických osôb založených alebo zriadených na ochranu spotrebiteľa; vzťahuje sa na predaj výrobkov a poskytovanie služieb, ak k plneniu dochádza na území Slovenskej republiky alebo ak plnenie súvisí s podnikaním na území Slovenskej republiky (§ 1 zákona o ochrane spotrebiteľa). Dozor nad dodržiavaním povinností ustanovených týmto zákonom vykonávajú orgány dozoru. Ak nemožno pôsobnosť orgánu dozoru určiť, je na výkon dozoru a kontroly príslušná Slovenská obchodná inšpekcia (§ 20 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa). Z dôvodovej správy k tomuto zákonu vyplýva, že ak osobitný zákon neustanovuje, kto vykonáva úlohu orgánu dohľadu, resp. dozoru, je týmto orgánom Slovenská obchodná inšpekcia. Týmto je vylúčené, aby sa stalo, že neexistuje orgán dohľadu, resp. dozoru.

Vychádzajúc z uvedeného je pôsobnosť Slovenskej obchodnej inšpekcie podľa zákona o ochrane spotrebiteľa (§ 20 ods. 1) daná subsidiárne. Primárne je potrebné z osobitného zákona, ktorý môže tiež upravovať v užšej, presne špecifikovanej, oblasti ochranu práv spotrebiteľa, zistiť, či iný orgán nemá v tejto zúženej oblasti ochrany spotrebiteľa pôsobnosť. Ak tomu tak nie je a osobitný zákon neupravuje pôsobnosť iného orgánu dohľadu, resp. dozoru pre konkrétnu zúženú oblasť ochrany práv spotrebiteľa, potom je týmto orgánom Slovenská obchodná inšpekcia. Takouto zákonnou úpravou sa zabezpečil úmysel zákonodarcu predísť situácii, kedy by neexistoval žiaden orgán dohľadu nad ochranou práv spotrebiteľa.

Zákon o energetike upravuje okrem iných práva a povinnosti účastníkov trhu v energetike, výkon štátnej správy v energetike a výkon štátneho dozoru nad podnikaním v energetike (§ 1). Týmto zákonom bola zriadená Štátna energetická inšpekcia s právnou subjektivitou; je rozpočtovou organizáciou štátu zapojenou finančnými vzťahmi na rozpočet Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (§ 65 ods. 2). Člení sa na jednotlivé inšpektoráty, ktoré v administratívnoprávnych veciach konajú a rozhodujú samostatne.

Pôsobnosť Štátnej energetickej inšpekcie je upravená v ustanovení § 65 zákona o energetike, podľa ktorého odseku 1 vykonáva dozor nad dodržiavaním povinností fyzických osôb a právnických osôb podľa tohto zákona a podľa osobitných predpisov (zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike v znení zákona č. 99/2007 Z.z., zákona č. 17/2007 Z.z. o pravidelnej kontrole kotlov, vykurovacích sústav a klimatizačných systémov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 10 zákona č. 555/2005 Z.z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 246/2006 Z.z. o minimálnom množstve pohonných látok vyrobených z obnoviteľných zdrojov v motorových benzínoch a motorovej naftě uvádzaných na trh Slovenskej republiky – poznámka pod čiarou č. 19 k § 65 ods. 1; treba mať však na pamäti, že poznámky pod čiarou k príslušným odkazom nie sú súčasťou právneho predpisu; majú informatívny charakter, a preto nesmú obsahovať veci, ktoré majú normatívnu povahu – čl. 22 Prílohy č. 2 k Legislatívnym pravidlám vlády publikované oznámením Úradu vlády Slovenskej

republiky v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 372/2000 Z.z.) s osobitným zreteľom na zabezpečenie ochrany odberateľov elektriny v domácnosti a odberateľov plynu v domácnosti (§ 65 ods. 1 písm. a/ bod 3 zákona o energetike).

Ochrana odberateľa elektriny v domácnosti je upravená v § 20 zákona o energetike. Odberateľ elektriny v domácnosti podľa tohto ustanovenia disponuje dvoma druhmi práv:

1. práv na ochranu spotrebiteľa podľa osobitných predpisov (ktorými sú § 52 Občianskeho zákonníka a zákon na ochranu spotrebiteľa),
2. práv podľa zákona o energetike upravených v § 20, § 30.

Ochrana odberateľa elektriny v domácnosti a jeho práv podľa zákona o ochrane spotrebiteľa a zákona o energetike patrí do pôsobnosti Štátnej energetickej inšpekcie (§ 65 ods. 1 písm. a/ bod 3 zákona o energetike). Keďže osobitný zákon, na ktorý odkazuje priamo ustanovenie § 20 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa, t.j. zákon o energetike upravuje pôsobnosť Štátnej energetickej inšpekcie aj v oblasti ochrany odberateľov elektriny v domácnosti, ktorí sa zároveň považujú za spotrebiteľov v zmysle § 2 písm. a/ zákona o ochrane spotrebiteľa a § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka, nemožno v tomto prípade vyvodiť aj pôsobnosť Slovenskej obchodnej inšpekcie. Pôsobnosť Slovenskej obchodnej inšpekcie podľa § 20 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa je daná až subsidiárne, t.j. v prípade, keď osobitný zákon neustanovuje pôsobnosť iného orgánu dozoru nad ochranou práv spotrebiteľa. Inými slovami, ak osobitný zákon zakotvuje pôsobnosť orgánu dozoru nad dodržiavaním práv spotrebiteľov, túto pôsobnosť nemá Slovenská obchodná inšpekcia. Na druhej strane ak osobitný zákon neupravuje pôsobnosť iného orgánu dozoru nad dodržiavaním práv spotrebiteľov, pôsobnosť má Slovenská obchodná inšpekcia.

V predmetnej právnej veci zákon o energetike v ustanovení § 65 ods. 1 písm. a/ bod 3 v spojení s § 20 ods. 1 zveruje Štátnej energetickej inšpekcii právomoc zabezpečovať ochranu odberateľov elektriny v domácnosti spolu s ich právami podľa zákona o ochrane spotrebiteľa ako aj zákona o energetike. Vychádzajúc z ustanovenia § 20 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa preto nie je daná pôsobnosť Slovenskej obchodnej inšpekcie v tejto oblasti dozoru, resp. dohľadu nad ochranou práv

spotrebiteľov – odberateľov elektriny v domácnosti. Najvyšší súd Slovenskej republiky na margo veci uvádza, že pôsobnosť Slovenskej obchodnej inšpekcie by bola daná len vtedy, keby zákon o energetike nezveril Štátnej energetickej inšpekcii pôsobnosť v oblasti zabezpečenia ochrany odberateľov elektriny v domácnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedených skutočností konštatuje, že rozhodnutie v predmetnej právnej veci vydal v správnom konaní neoprávnený subjekt, t.j. subjekt, ktorý nebol zákonom oprávnený konať a rozhodnúť vo veci. Ak rozhodnutie vydal orgán, ktorý na to nebol oprávnený podľa zákona, správny súd jeho rozhodnutie zruší a konanie zastaví. Podľa právnej teórie ide o tzv. paakt (ničotný akt).

Otázka pôsobnosti orgánu verejnej správy je primárnou otázkou, ktorú je tento orgán povinný posúdiť ešte pred tým, než začne vo veci konať. Týmto postupom sa má predchádzať vydávaniu nulitných aktov a tým aj zabezpečiť dodržanie základných zásad správneho konania, ako sú zásada hospodárnosti konania, zásada zákonnosti (§ 27 zákona o ochrane spotrebiteľa, § 3 Správneho poriadku).

Krajský súd v Žiline nesprávne aplikoval a vyložil ustanovenia § 20 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa, § 20 ods. 1, § 65 ods. 1 písm. a/ bod 3 zákona o energetike. Dôsledkom toho dospel k nesprávnemu právnemu záveru o pôsobnosti Slovenskej obchodnej inšpekcie v oblasti ochrany práv odberateľov elektriny v domácnosti – spotrebiteľov. Nebola splnená jedna zo základných procesných podmienok správneho konania – právomoc správneho orgánu vo veci konať a rozhodnúť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedených skutočností podľa ustanovenia § 220 v spojení s § 250j ods. 3 druhá veta Občianskeho súdneho poriadku zmenil rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 21 S 15/2009-37 zo dňa 20.októbra 2009 tak, že rozhodnutie žalovaného č. SK/0799/99/2008 zo dňa 22.decembra 2008 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V danom štádiu konania sa hmotnoprávnou stránkou veci nemohol zaoberať. Žalovaný v ďalšom konaní je viazaný právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 250k ods. 1 v spojení s § 224 ods. 2, § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Žalobca, ktorý bol v súdnom preskúmvacom konaní úspešný, náhradu trov konania neuplatnil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave dňa 16. februára 2011

JUDr. Elena Kováčová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Nikoleta Adamovičová